

2023.04644

Aan de leden van de
verenigde vergadering

Onderwerp	Beantwoording schriftelijke vragen Partij voor de Dieren over natuurvriendelijke oevers en ecokleurenkoers	Datum	9 mei 2023
-----------	---	-------	------------

Geachte leden,

Recent heeft de heer Rozema van uw bestuur namens de fractie Partij voor de Dieren schriftelijke vragen gesteld met als onderwerp 'Natuurvriendelijke oevers en Ecokleurenkoers'. De vragen zijn gedateerd en per e-mail ontvangen op 17 april 2023. U bent hierover op dezelfde dag, eveneens per e-mail, geïnformeerd. Wij verzoeken u kennis te nemen van de antwoorden in de bijlage.

Hoogachtend,

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,
secretaris-directeur a.i.,

drs. ing. L.M. Vink

dijkgraaf,

drs. A.J.B. van der Klugt

BIJLAGE Beantwoording vragen

De heer Rozema heeft namens de fractie Partij voor de Dieren het college van dijkgraaf en hoogheemraden op grond van artikel 38 van het reglement van orde voor de verenigde vergadering vragen gesteld. Hierna staan (ongewijzigd geciteerd) de inleiding en de vragen in cursief. Per vraag is het antwoord weergegeven.

N.B. Zie het originele document met de vragen voor links, foto's en andere bijlagen van de vraagsteller.

"Veel waterplanten hebben een zuiverende werking. Ze zijn behalve mooi om te zien dus ook goed voor de waterkwaliteit." "...Brede oevers hebben naast een waterafvoerende en waterbergende functie ook een ecologische functie. In de verschillende waterdieptes groeien en leven namelijk verschillende waterdiertjes en plantjes. De wortels van planten houden de oevergrond goed vast. Het riet reinigt ook nog eens het water, zodat bijvoorbeeld algen minder kans krijgen. Ook zorgen de planten voor een ideaal leefgebied voor diverse dieren. De beschikbaarheid van beschutting en voedsel maken het tot een plek met goede broedmogelijkheden voor vogels, zoals de karekiet. Ook vlinders, kleine zoogdieren, insecten en libellen vinden er een plekje en in het water zijn kikkers en vissen te vinden."

Partij voor de Dieren streeft ernaar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers te realiseren. Wij hebben hierover de volgende vragen.

- 1. Heeft het hoogheemraadschap een overzicht van natuurvriendelijke oevers in haar gebied?*

Het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) heeft een overzicht van natuurvriendelijke oevers (NVO's). Het overzicht bevat NVO's die in onderhoud zijn bij HHSK, bij gemeentes en NVO's die gerealiseerd worden in de nieuwe natuurgebieden. Wij werken nog aan het toevoegen van de NVO's die met subsidie van HHSK zijn aangelegd.

- 2. Wordt de subsidieregeling van het hoogheemraadschap voor natuurvriendelijke oevers jaarlijks maximaal benut?*

Sinds 2016 is het beschikbare budget jaarlijks volledig benut. Met ingang van 2022 is het budget verdubbeld om meer projecten te kunnen steunen.

- 3. Op welke manier wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers door anderen dan particulieren en bedrijven gestimuleerd?*

Via adviezen bij ruimtelijke ontwikkelingen en andere plannen van derden. Bij plannen van derden is cofinanciering van HHSK mogelijk. Daarnaast is de aanleg van NVO's onderdeel van het programma van eisen bij aanleg van nieuw water of weg(berm)reconstructies van HHSK zelf.

- 4. Hoe is het contact met beheerders van natuurvriendelijke oevers?*

HHSK voert het onderhoud aan water en oevers samen met de gemeentes uit via een gezamenlijk onderhoudscontract. HHSK en de gemeente stemmen daarbij het onderhoud van water en oevers, en vaak ook het aangrenzende groen, op elkaar af. Ook is er regelmatig contact met terreinbeheerders zoals Staatsbosbeheer en het Zuid-Hollands Landschap.

Waterschappen delen persoonlijke kennis en ervaring uit over natuurvriendelijke oevers via landelijke platforms zoals het Platform WaterSysteem Onderhoud (PWSO) en de Community of Practice beheer en onderhoud ([CoP B&O](#)).

5. *Is er een netwerk van beheerders van natuurvriendelijke oevers?*

De eerdergenoemde landelijke platforms (PWSO, CoP B&O). Deze gaan over het bredere palet beheer en onderhoud van het watersysteem waaronder ook natuurvriendelijke oevers.

6. *Vervullen beheerders van natuurvriendelijke oevers een rol in de communicatie over (de functie van) natuurvriendelijke oevers?*

Ja, de partij die de oever aanlegt is daarna meestal ook de partij die de oever in stand houdt en voor de communicatie over de oever zorgt. HHSK blijft altijd de beheerder van het watersysteem inclusief de oevers. Vanuit die rol communiceert HHSK ook over de functie van de natuurvriendelijke oevers. Zo maakten we via de eerder genoemde platforms de praatwijzer beheer en onderhoud.

7. *Vanaf wanneer geldt algemene regel 26 van de Keur en is deze ook van toepassing op natuurvriendelijke oevers die voor deze datum zijn aangelegd? Zo ja, is hierover gecommuniceerd met de beheerders?*

Algemene regel 26 over NVO's is per 1 januari 2016 in werking getreden en sindsdien niet meer gewijzigd. De algemene regel heeft geen terugwerkende kracht. Voordat de algemene regel in werking trad was voor de aanleg van een NVO een vergunning nodig. Als we nu echter een NVO tegenkomen waarvoor nog geen vergunning is verleend, maar die wel onder de voorwaarden van algemene regel 26 valt, kan de initiatiefnemer volstaan met een melding.

Natuurvriendelijke oevers kunnen door initiatiefnemers zonder vergunning worden aangelegd door gebruikmaking van algemene regel 26 van de Keur. Daarvoor moet een melding bij het hoogheemraadschap worden gedaan. Wij kennen een casus waarin dat is gebeurd, namelijk in 2018 in het geval van de eigenaar van kadastraal perceel ODK04B3747 in gemeente Krimpenerwaard. Voornoemd perceel ligt aan de Oudelandseweg en wordt begrensd door een watergang. Het perceel was destijds in eigendom van provincie Zuid-Holland, thans eigendom van een stichting (Stichting Natuurrijk) die zich inzet voor natuurontwikkeling. Gebruikmaking van algemene regel 26 houdt vermoedelijk verband met uitvoering van de natuurdoelen die de provincie destijds voor ogen had en ook is doorgelegd bij de verkoop van het perceel aan voornoemde stichting. De oever van het perceel is volgens aanvraag omgezet naar het type 'flauwtalud', hetgeen aanplant van soortenrijkdom tot in het water mogelijk maakt. We hebben schetsontwerpen voor de oever toegevoegd aan deze schriftelijke vragen, afkomstig uit de melding van de provincie aan het hoogheemraadschap over het voornemen tot aanleg van een natuurvriendelijke oever. We hebben tevens een afbeelding van de natuurvriendelijke oever toegevoegd, ter illustratie van de soortenrijkdom die er te vinden is.

De huidige eigenaar van perceel ODK04B3747 werd evenwel eind vorig jaar opgeschrikt door een last onder dwangsom vanuit het hoogheemraadschap met als inzet om begroeiing uit de sloot weg te halen waar de natuurvriendelijke oever is aangelegd. Het hoogheemraadschap rechtvaardigt de beslissing door te wijzen op de kleur 'blauw' die zij toebedeelt aan de watergang. Een blauwe watergang behoeft meer onderhoud dan gele of groene watergangen, omwille van de aan- en afvoer van water. Kleurcodering volgens het hoogheemraadschap is beleid uit 2009 en gaat door als Ecokleurenkoers. Inmiddels is de oever van het perceel afdoende aangepast naar de wens van het hoogheemraadschap, hetgeen afkalving van bestaande natuurwaarden inhoudt.

We vinden het lastig te rijmen dat door het hoogheemraadschap voor een watergang enerzijds vrijstelling wordt verleend zonder vergunning een natuurvriendelijke oever aan te leggen en anderzijds de eigenaar van deze oever wordt gedwongen beplanting weer weg te halen omwille van andere functies. Het zou wat ons betreft logisch zijn om watergangen met

natuurvriendelijke oever aan te duiden als groene watergang, zodat de ecologische functie consistent wordt doorgevoerd in de twee beleidslijnen.

8. *Voor wat voor type watergang is de melding over aanleg van een natuurvriendelijke oever op kadastraal perceel ODK04B3747 gedaan? Gaat het hier om een hoofdwatgang of overige watergang?*

De desbetreffende watergang is een zogenaamde overige watergang.

9. *Hoe komt u tot de afweging een bepaalde watergang te duiden als blauw of groen, dan wel geel?*

Het toekennen van ecokleuren is gebaseerd op meerdere afwegingen:

Primair water

Planten in het water zorgen voor stromingsweerstand en hebben zo effect op het peilverloop in een watergang. Voor alle primaire watergangen (hoofdwatgangen en boezemwateren) is berekend hoe breed de stroombaan moet zijn om voldoende water te transporteren. De ruimte naast de stroombaan is beschikbaar voor water- en oeverplanten. Dit is de zogenaamde overruimte.

Afhankelijk van deze berekende overruimte onderscheidt HHSK de volgende ecokleurenkoers (EKK) typen:

Blauw: watergang waarbij er slechts weinig ruimte is voor begroeiing is binnen het dwarsprofiel, omdat de eisen vanuit watertransport groot zijn ten opzichte van dit dwarsprofiel;

Geel: watergang met wat meer ruimte voor begroeiing binnen het dwarsprofiel door lagere watertransport eisen en/of een groter dwarsprofiel;

Groen: watergang met veel ruimte voor begroeiing binnen dwarsprofiel door geringe watertransport eisen en/of groot dwarsprofiel.

Overig water

Ons beheergebied is rijk aan sloten. Circa 5.000 km aan lengte. Deze sloten spelen een belangrijke rol bij berging van water en lokale afvoer van percelen. Zonder onderhoud verdwijnt de sloot en daarmee ook een belangrijk leefgebied voor veel soorten. Voor deze overige sloten is de berekening zoals voor het primaire water niet mogelijk/uitvoerbaar. Deze overige wateren hebben daarom een ecokleur die is gebaseerd op de gemiddelde breedte van de sloot.

De ecokleurenkoers is een generieke uitwerking waarbij is uitgegaan van generieke belangen. Daarom is maatwerk mogelijk. Het initiatief voor maatwerk ligt bij de partij die het onderhoud uitvoert.

Blauw: sloten smaller dan 6 meter. Door de geringe afmetingen groeien deze sloten in ons voedselrijke gebied snel dicht met water- en oeverplanten.

Groen: sloten breder dan 6 meter. De bredere sloten zijn vaak ook wat dieper en groeien minder snel dicht. Het is voldoende een deel van de sloot vrij te maken van begroeiing.

Oranje: maatwerksloot. Afwijken van de ecokleur is mogelijk voor specifieke gebruiksfunctie (natuur, recreatie) met als voorwaarde dat andere functies geen last hebben van het aangepaste onderhoud.

10. Zijn natuurvriendelijke oevers terug te zien in de legger voor watersystemen? Is tevens terug te zien welke kleur volgens systematiek van de Ecokleurenkoers geldt voor onderhavige watersystemen?

Natuurvriendelijke oevers zijn, net als 'gewone oevers' onderdeel van het watersysteem. Het zijn geen waterstaatswerken en om die reden zijn ze niet opgenomen in de legger van watersystemen. Maaionderhoud, in dit geval de ecokleur, is geen onderdeel van de legger. De ecokleuren zijn wel als aparte kaart te raadplegen op de website van HHSK:
<https://www.schielandendekrimpenerwaard.nl/kaart/ecokleurenkaart/>

11. Hoe kan het dat een watergang wordt geduid met de kleur 'blauw' (= minder natuur) én dat er een natuurvriendelijke oever kan worden aangelegd (= meer natuur) op een en dezelfde locatie? Hoe verenigt u deze twee beleidslijnen?

Een natuurvriendelijke oever kan gerealiseerd worden in een smalle sloot omdat deze *buiten het profiel* van de legger wordt aangelegd. In de specifieke casus die u aanhaalt is dan ook alleen verzocht om het waterdeel vrij te maken van begroeiing en niet de natuurvriendelijke oever die buiten het profiel ligt. De twee beleidslijnen gaan daarmee goed samen.

De kleur blauw staat niet voor minder natuur. Bij goed onderhoud (1x per jaar maaien waarbij de planten worden afgeknipt boven de bodem en de kanten niet worden opgehaald) kunnen ook onze blauwe sloten in het groeiseizoen helder water hebben met een gevarieerde begroeiing aan waterplanten. Onderhoud is gericht op voorkomen van verdwijnen van de sloot en verdwijnen van leefgebied.

12. Bent u bereid onze suggestie ter harte te nemen watergangen met natuurvriendelijke oever te duiden met de kleur groen, om zo consistent beleid te voeren? Indien nee, waarom niet?

Het is niet nodig watergangen met een natuurvriendelijke oever te duiden met de kleur groen, omdat deze toekenning niet in overeenstemming is met de beleidslijn. Daarbij kan een NVO in een blauwe watergang prima behouden blijven omdat deze buiten het profiel ligt. De blauwe kleur geldt dan alleen voor het waterdeel dat grenst aan de NVO. Zodra de NVO te ver het water ingroeit, zal HHSK de partij die het onderhoud uitvoert verzoeken om het teveel aan planten te verwijderen. De partij kan zelf, indien gewenst, een verzoek indienen voor een maatwerkkleur. Daarmee biedt HHSK alle mogelijkheden voor het in stand houden van natuurvriendelijke oevers.